

Nr 424.

Av herr **Holmgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, angående efterskänkande i vissa fall av återbetalningsskyldighet beträffande till underofficerare vid flottan oriktigt utbetalda krigstids- och dyrtidstillägg.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 140 till riksdagen föreslås, att riksdagen ville medgiva, att Kungl. Maj:t må efterskänka återbetalningsskyldigheten beträffande för tiden till och med april månad 1920 till underofficerare vid flottan oriktigt utbetalda krigstidstillägg och dyrtidstillägg å »portionsersättning, beräknad efter 62 öre per dag».

Av det vid propositionen fogade utdraget av protokollet över försvarsärenden framgår, att regeringsrätten jämte fastställande av de överklagade utslagen funnit anledning föreligga att åtgärd vidtoges för att detta beslut, som innebar återbetalningsskyldighet av ansevärliga belopp, måtte avlösas av en med riksdagens medgivande tillkommen befrielse från återbetalningsskyldigheten. Olika meningar om sättet och utsträckningen av återbetalningsskyldighetens efterskänkande hade härvid gjort sig gällande bland regeringsrättens ledamöter. Av dessa meningar företrädde den mening, som fått uttryck i propositionen, helt och hållet av två ledamöter samt därjämte av ytterligare två ledamöter, vilka uttalat sig för att regeringen måtte vidtaga åtgärder, att det vid samtliga gjorda utbetalningarna finge bero (alltså även för tiden efter april 1920). Den återstående ledamoten hade föreslagit att regeringen måtte vidtaga åtgärder i ändamål att vid de gjorda utbetalningarna finge efter prövning i varje särskilt fall med hänsyn till föreliggande omständigheter bero.

Av handlingarna i ärendet framgår, huru meningarna på åtskilliga håll brutit sig i fråga om rätta tolkningen av den här till tillämpning förekomna bestämmelsen om dyrtidstilläggs beräkning för underofficerare, varav framgår, att den författningsbestämmelse, varom här varit fråga, icke varit med erforderlig tydlighet formulerad. Givetvis har också regeringsrätten fäst avseende härvid, då regeringsrätten framställt ovan nämnda förslag i syfte att undvika återbetalningens verkställande såväl av vederbörande tjänsteman som av de befattningshavare, som kommit i åtnjutande av de felaktigt gjorda utbetalningarna. Med all rätt har även Kungl. Maj:t funnit sig böra i huvudsak biträda ett sådant förslag. Jag kan emellertid icke finna den utväg Kungl. Maj:t valt leda till annat än fortsatt skriverseri i ärendet. De tjänstemän, å vilka ansvaret för de för mycket gjorda utbetalningarna under tiden maj 1920 till maj 1921 eller till den

tidpunkt det första utslag i ärendet meddelades kommer att vila, få sig förelagda synnerligen omfattande göromål för beloppens indrivande av de många befattningshavarna. Befattningshavarna själva, som helt säkert befinna sig i små omständigheter, skulle betungas med återbetalning av belopp, som erhållits vid en tid, då penningvärdet var lågt, men som skall återbetalas nu då penningvärdet så avsevärt stigit. Vad departementschefen anfört till protokollet över försvarsärenden visar också, att han i vad angår utbetalningar, verkställda före april 1920, funnit betydande svårigheter möta att från vederbörande, som utbekommit de orätt utbetalda beloppen, återfå desamma, i följd varav sannolikt vederbörande redogörare skulle själva få fullgöra återbetalningen. Enligt min mening gäller detta i lika hög grad för de utbetalningar, som ägt rum maj 1920—maj 1921. Jag finner därför att enahanda fog, som motiverat Kungl. Maj:ts förslag beträffande utbetalningarna t. o. m. april 1920, föreligger för efterskänkande av de senare utbetalningarna. För övrigt anser jag mig i detta sammanhang böra framhålla några andra synpunkter, som för mig framträtt, då jag erhöll del av den nådiga propositionen nr 140.

Då gränsen mellan vad som ansetts böra efterskännas eller icke efterskännas av hela den enligt regeringsrättens utslag felaktigt utbetalda avlöningssumman satts till april månad 1920 eller tiden för utlämnandet av marinförvaltningens anmärkningsakter i ärendet, synes därmed hava pointerats att vederbörande redogörare bort fatta anmärkningarna även såsom direktiv för ett upphörande med tillämpningen av dyrtidstilläggsförfattningen i hithörande del på sätt som dittills skett. Att åt en i ett avlöningsärende utfärdad anmärkning giva en sådan innebörd, att den är att anse såsom myndighets beslut, utan att låta den blivande utredningen i ärendet tillmätas någon betydelse, torde få anses strida mot god ordning i de administrativa målens behandling. Med avseende å den tid, som enligt vad ärendet giver vid handen, förflutit mellan anmärkningarnas utfärdande och vederbörande myndighets beslut i ärendet, finnes skäl att erinra om att denna tid omfattat, i vad angår de av marinförvaltningens revision upprättade anmärkningarna, icke mindre än ett år och, vad angår kammarrättens — 8 månader senare än marinförvaltningens — upprättade anmärkningar ungefär 4 månader. Anmärkningsärendenas första avgörande ägde rum i kammarrätten den 24 mars 1921, under det att marinöverkommisariens beslut fattades den 23 därpå följande april. Genom det långa dröjsmålet har givetvis det belopp, som kommit att utbetalas under tiden efter april månad 1920, kommit att stiga i en höjd, som eljest icke behövt förekomma. Av ett bifall till den nådiga propositionen, som ansett de efter april månad 1920 för mycket utbetalda beloppen böra behandlas olika mot beloppen av tidigare datum, skulle uppstå mångahanda olägenheter i principen för vederbörande redogörares handläggande av avlöningsärenden, och vad särskilt angår de anmärkningar, som avse tiden efter april månad 1920, skulle nämnda bifall icke allenast medföra olägenheter, vilka träffa uteslutande vederbörande redogörare, men icke marinförvaltningens revision, utan även uppfattas såsom en för tjänste-

fel tillkommen bestraffning för den eller de tjänstemän, som icke tillämpat anmärkningens utfärdande såsom ett beslut i sakfrågan, som bort föranleda ett inhiberande av avlönings uträknande i strid mot anmärkningens syfte, ja, härigenom skulle också den självständighet i uppfattningen, som vederbörande tjänsteman icke allenast äger rätt utan även plikt att lägga i dagen vid utövandet av sin ämbetsmannagärning, betänkligt nedsättas, ja, rent av förkvävas.

Med anledning av det ovan sagda får jag hemställa, att riksdagen ville i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 140 medgiva,

att regeringen finge efterskänka återbetalningsskyldigheten beträffande ej mindre för tiden till april månad 1920 än även för tiden därefter till underofficerare vid flottan oriktigt utbetalda krigstidstillägg och dyrtidstillägg å »portionsersättning, beräknad efter 62 öre per dag».

Stockholm den 29 mars 1924.

Bj. Holmgren.